

УДК 330.564.2

Н. В. Жадько, здобувач вищої освіти
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»
Полтавська державна аграрна академія
(м. Полтава, Україна)

ДИНАМІКА ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Анотація: охарактеризована динаміка та структура доходів населення України за останні п'ять років, визначена роль держави у процесах регулювання доходів населення.

Ключові слова: дохід населення, заробітна плата, дохід від власності, змішаний дохід, трансферти.

Доходи населення – це грошові кошти та матеріальні блага (заробітна плата; дохід від діяльності; доходи від власності; соціальні допомоги тощо), які отримує населення для підтримки фізичного, морального, економічного та інтелектуального стану [1].

Показники доходів населення займають центральне місце в системі визначення та оцінки рівня життя людей. Доходи є не лише основним джерелом забезпечення матеріальних і нематеріальних потреб для розвитку особистості і оптимальним інструментом для вимірювання добробуту суспільства, але й головним джерелом формування купівельної спроможності населення.

Для дослідження стану у сфері доходів населення необхідно детально оцінити основні тенденції та структурні зрушення джерел та розміру доходів. Розміри і динаміка основних складових доходів, у свою чергу, впливають на визначення економічної та соціальної політики доходів в Україні.

Таблиця 1

Динаміка доходів населення України за 2015-2019 рр. [2]

	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Доходи – всього (млн. грн)	1 772 016	2 051 331	2 652 082	3 219 518	3 699 346
у тому числі: заробітна плата	709 590	898 326	1 209 097	1 526 020	1 753 337
прибуток та змішаний дохід	323 506	378 213	477 854	565 178	678 275

доходи від власності (одержані)	80 035	75 452	78 673	82 623	94 481
Трансферти	658 885	699 340	886 458	1 045 697	1 173 253
Наявний дохід	1 362 599	1 582 293	2 008 278	2 447 785	2 838 056
Середньомісячний наявний дохід у розрахунку на одну особу (грн)	2650,3	3090,0	3939,1	4825,7	5627,0
Реальний наявний дохід, відсотків до попереднього року	79,6	102	110,9	109,9	106,5
Рівень інфляції, %	143,3	112,4	113,7	109,8	104,1

За даними табл. 1 можна спостерігати що протягом 2015-2019 рр. зростають усі види доходи населення України. 2015 року доходи населення становили 1772 млрд грн, а 2019 року цей показник зріс до 3 699 млрд грн, тобто більше, ніж у 2 рази. Але сума наявних доходів з врахуванням отриманих соціальних трансфертів (пенсій, стипендій, допомог и т. д.), що залишаються після здійснення платежів у державний бюджет у вигляді податків та фонди обов'язкового соціального страхування, набагато менше, ніж номінальних. Так у 2015 році цей показник становив майже 1363 млрд грн, що на 23,1% менше ніж номінальний дохід аналізованого року, а у 2019 р. – 2838 млрд грн, що на 23,3% менше ніж номінальний дохід. Така динаміка свідчить що сума доходу населення, яка припадає на податкові та небюджетні відрахування зростає.

Реальний наявний дохід, у відсотках до попереднього року, лише у 2015 році був меншим за 100%, у наступні роки він свідчить про зростання доходів, але темпи приросту були нестабільними – найвище значення спостерігається у 2017 році. Для аналізу реального доходу населення також слід порівняти відсотковий показник реального наявного доходу з рівнем інфляції. За період 2015-2017 рр. рівень інфляції перевищував рівень зростання реального доходу, тому інфляційне зростання викликає зниження платоспроможного попиту населення. У 2018-2019 рр. рівень зростання реального доходу перевищував рівень інфляції, що свідчить не лише про номінальне, але й про реальне зростання доходів.

Наочно динаміка доходів населення України зображена на рис. 1.

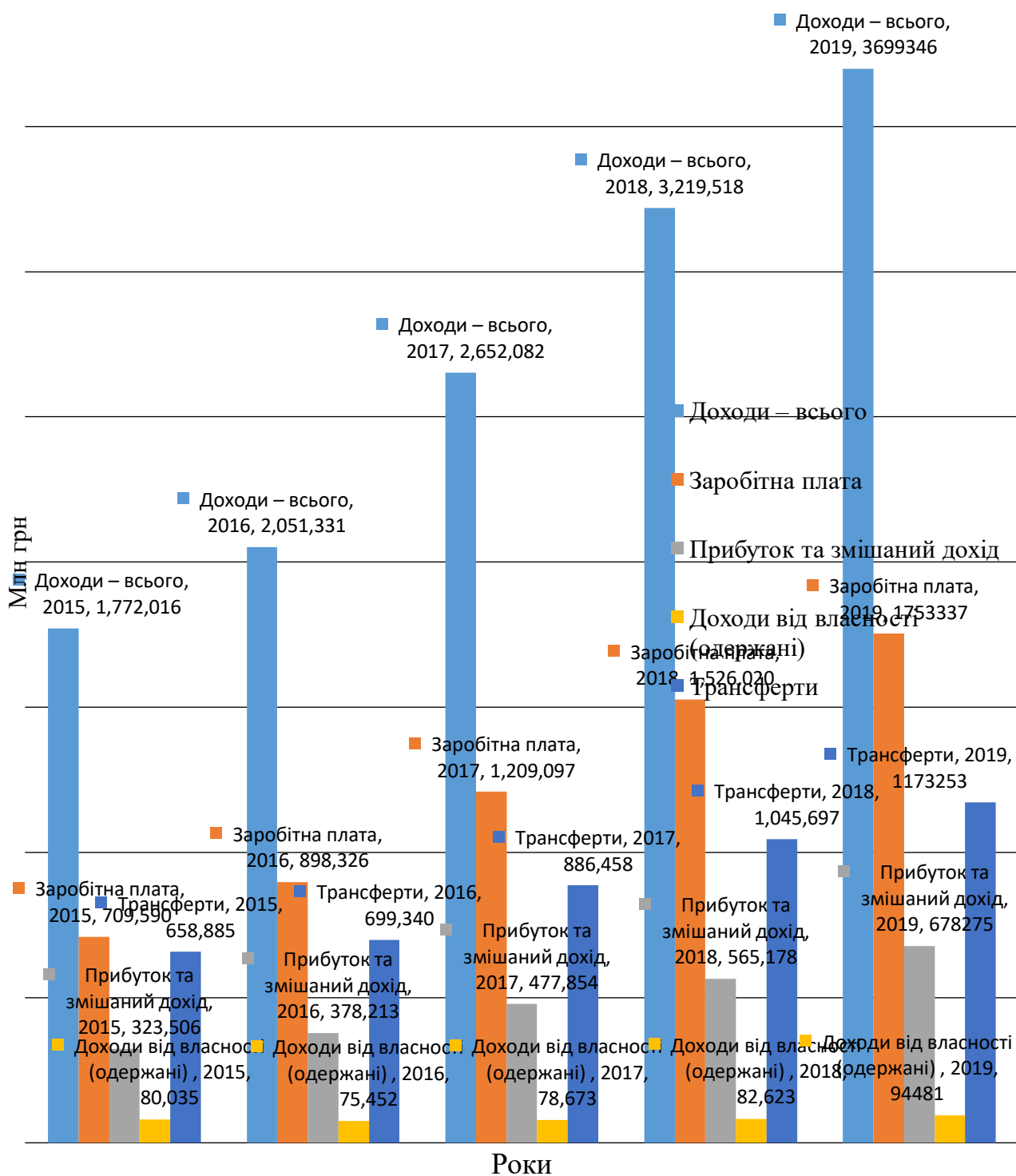

Рис. 1 Динаміка складових доходів населення України за 2015-2019 рр.

За період дослідження відбулися певні зміни й у структурі доходів населення (рис. 2).

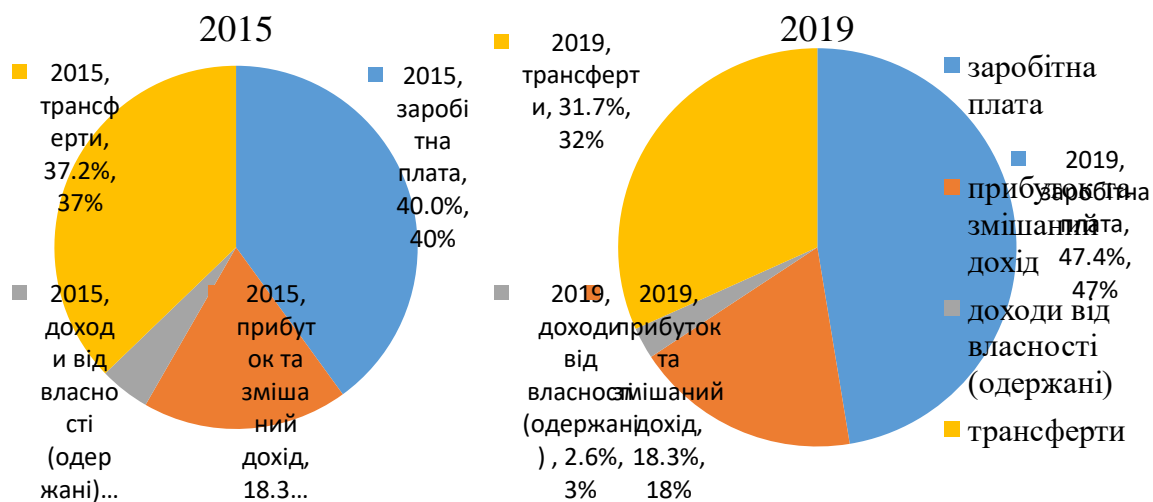

Рис. 2 Структура доходів населення за 2015 та 2019 р.

За даними рис. 2 можна побачити що найбільшу частку доходів становить заробітна плата (у 2015 році на неї припадає 40%, а у 2019 р. – 47,4%). Питома вага заробітної плати у структурі доходів зростає з року в рік, вона є визначальним джерелом формування доходів населення, тому зі збільшенням рівня оплати праці підвищується зацікавленість населення у працевлаштуванні та зростає купівельна спроможність. Найменшу частку у структурі доходів становлять доходи від власності: у порівнянні 2015 з 2019 роком ці доходи знизились з 4,5 до 2,6%.

Як свідчить світовий досвід, без активного втручання держави в процеси регулювання доходів населення сьогодні не обходиться жодна країна з розвиненою ринковою економікою. Скорочення ролі держави в процесі регулювання доходів може призвести до надмірної диференціації доходів населення, соціальної напруженості, а також загострення соціальних конфліктів в суспільстві. У той же час занадто активне втручання держави в процеси формування, використання, перерозподілу доходів населення призводить до зниження ділової активності в суспільстві, в т. ч. може призвести до скорочення ефективності виробництва в цілому. Отже, безпосередньо процес регулювання доходів державою спрямоване на створення певних умов, які сприятимуть нормальному відтворенню робочої сили, накопиченню людського капіталу,

розвиток якого призводить до економічного зростання добробуту населення, посилення мотивації найманих працівників до трудової діяльності, надання допомоги тим, хто не може забезпечити собі певного рівня доходу.

Список використаних джерел:

1. Державна Служба Статистики України. Доходи та витрати населення. Статистичний збірник. 2019. С.11-12.

2. Основні соціально-економічні показники України за січень-червень 2020 року. Державна служба статистики. URL: http://ukrstat.gov.ua/operativ/infografika/2020/o_soc_ek_pok_Ukr/o_soc_ek_pok_Ukr_06_2020.pdf.